

# **«Як зробити науково-методичну роботу в закладі спрямованою на розвиток педагога»**

*«Якщо ми будемо навчати наших дітей  
так, як навчали вчора, ми вкрадемо у них  
завтра»*

Сучасна доба ставить нові вимоги до викладача. Суспільству потрібен викладач-професіонал з високою науково-теоретичною, методичною, психолого-педагогічною, теоретичною і практичною підготовкою, здатний добезперервного навчання, творчості і постійного самовдосконалення.

Тому, в сучасних умовах реформаційних змін в освітньому просторі всіх рівнів важливого значення набуває підвищення ефективності методичної роботи, яка має ґрунтуватися на досягненнях психолого-педагогічної науки, перспективного педагогічного досвіду і спрямована на підвищення фахової майстерності педагогічних працівників, на розвиток творчого потенціалу кожного викладача.

У комплексі завдань методичної роботи пріоритетними були:

- ✓ вдосконалення навчально-методичного забезпечення та методики його використання;
- ✓ застосування сучасних технологій навчання та виховання;
- ✓ системна робота, яка забезпечує підвищення кваліфікаційного рівня викладача;
- ✓ накопичення та запровадження кращого педагогічного досвіду.

Науково-методична робота – один із важелів управління освітнім процесом, який має бути спрямованим на розвиток у педагогічних працівників вимогливості до себе, бажання пошуку раціональних методів роботи. Цілеспрямовано здійснювана методична робота є обов'язковим компонентом педагогічної праці кожного викладача, майстра виробничого навчання та вихователя, а також є тією рушійною силою, яка потребує постійного оновлення знань педагогів, спонукає їх до самоосвіти і самовдосконалення.

Головними принципами науково-методичної роботи в ДНЗ є її оперативність, мобільність, випереджаючий характер, оптимальне поєднання індивідуальних і колективних форм, практична спрямованість культурних знань і моральних цінностей.

Зміна суспільних відносин, ціннісних орієнтирів, ставлення громадян до освіти й освіченості зумовили актуальність такої проблеми, як удосконалення та досягнення якісно нових високих результатів освітнього процесу. Сучасний навчальний заклад потребує ініціативних, творчих педагогів, здатних забезпечити високий освітній рівень учнів та відповідний рівень їхньої вихованості. Це вимагає від педагогічного колективу навчального закладу якісно нової організації своєї роботи, створення умов для розвитку творчої активності викладачів, постійного пошуку нових форм і методів діяльності, модернізації відомих положень, які будуються на основі впровадження цікавих педагогічних ідей. Розв'язання цієї проблеми є не лише потребою часу, а й необхідністю щодо забезпечення вищого рівня управління й освітньої діяльності.

Така робота:

- ✓ приносить педагогам відчутну практичну допомогу;
- ✓ задовольняє більш широкі духовні, естетичні, моральні та інші запити педагога;
- ✓ створює умови виникнення людських контактів та спілкування з колегами;
- ✓ об'єднує цілеспрямованістю до спільної мети;
- ✓ постійно користується увагою адміністрації закладу: стимулюється, контролюється, враховується при підведенні підсумків роботи за рік.

**Основними напрямками методичної роботи є:**

- надання методичних консультацій викладачам;
- спрямування і координація роботи методичних комісій;
- розробка, апробація та впровадження освітніх технологій, інноваційних методик в освітній процес;

- створення комплексу методичного забезпечення навчальних дисциплін;
- розробка й впровадження в практику роботи методичних комісій рекомендацій, положень щодо вдосконалення науково-методичної роботи, професійної підготовки майбутніх фахівців;
- сприяння розвитку творчого потенціалу кожного викладача, створення організаційних умов для безперервного фахового підвищення кваліфікації педагогів;
- вивчення й узагальнення позитивного педагогічного досвіду викладачів, педагогічних працівників інших закладів освіти, ознайомлення педагогів з цим досвідом та його впровадження;
- залучення викладачів до навчально-методичної роботи;
- робота з молодими за досвідом викладачами;
- допомога в підготовці викладачів до атестації.

Методична робота спонукає кожного викладача до підвищення свого фахового рівня; сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу педагогічними знахідками, дає змогу молодим вчитися педагогічній майстерності у старших і досвідченіших колег, забезпечує підтримання в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку.

Основною метою діяльності методичного кабінету є створення інформаційно-методичної бази для викладачів, удосконалення їхньої професійної кваліфікації та самоосвіти.

Найперше, що має робити методист, - це розвивати в інших дух допитливості. Методист повинен стежити за всіма оновленнями в світі освіти, щоб вчасно модернізувати всі свої методики. І що більш важливо, такий фахівець повинен вміти правильно підносити цю інформацію педагогам, щоб ті не тільки були в курсі всього, що відбувається, але й бездоганно виконували поставлені перед ними завдання. Участь в методичній роботі є професійним обов'язком кожного педагогічного працівника.

*«Один із секретів педагогічної творчості  
полягає в тому, щоб пробудити в учителя  
інтерес до пошуку, аналізу своєї роботи.  
Хто намагається виявити хороше й погане  
на своїх уроках, у своїх взаєминах із  
вихованцями, той уже досяг половину успіху»  
В. Сухомлинський*

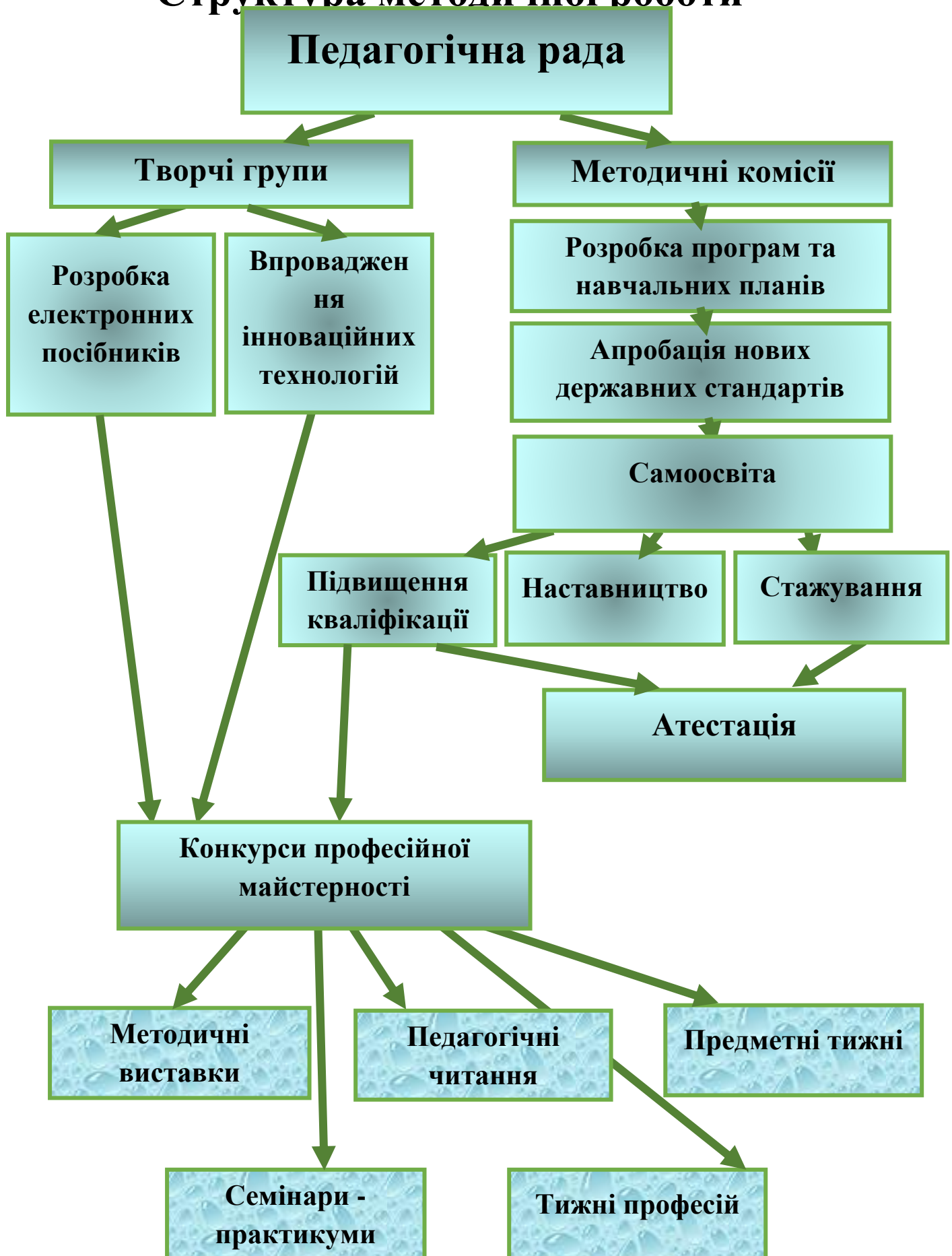
Вся робота педагогічного колективу навчального закладу спрямована на розв'язування основної навчально-методичної проблеми забезпечення оптимального рівня професійної підготовки та майбутньої виробничої діяльності випускників.

Керівництво і педагогічний колектив перебувають у постійному творчому пошуку продуктивних шляхів розв'язання проблеми, нестандартних підходів до організації науково-методичної роботи.

«Від творчо працюючого викладача та майстра виробничого навчання – до творчого колективу» – одна з тез, яка є домінуючою в діяльності педагогів навчального закладу. Відтак педагоги ведуть пошук нових технологій навчання, активно втілюють їх на уроках, у позаурочний час, у груповій та індивідуальній роботі. Виявляти, розвивати й плекати творчі паростки особистості педагога – основна мета методичної роботи нашого навчального закладу.

Створення атмосфери зацікавленості у рості педагогічної майстерності має спонукати методистів професійно-технічних навчальних закладів удосконалювати рівень методичної роботи. Це здійснюється, якщо: ця робота організована нестандартно, яскраво, живо, цікаво, з урахуванням індивідуальних запитів і можливостей педагогів; вона приносить педагогам відчутну практичну допомогу, тобто має безпосередній вихід на освітній процес; задовольняє більш широкі духовні, естетичні, моральні та інші запити педагога; створює умови виникнення людських контактів та творчого спілкування з колегами, об'єднує цілеспрямованістю до спільної мети.

# Структура методичної роботи



*«Учитель живе доти, доки вчиться, щойно він перестає вчитися, в ньому помирає вчитель» К. Ушинський*

Тому, одним із завдань науково-методичної роботи в закладі є підвищення професійної майстерності педагогічних працівників. Як організувати науково-методичну роботу, щоб вона не була формальною, заангажованою? Як створити якнайкращі умови для розкриття можливостей, професійних інтересів і здібностей кожного педагога? Як зробити спілкування колег ефективним, а спільну роботу педагогів продуктивною?

Одна із традиційних форм робота це робота **методичних комісій**, до змісту діяльності яких входять питання щодо підвищення рівня освітньої роботи і якості знань учнів; обговорення методик викладання, що використовуються різними педагогами; впровадження перспективного педагогічного досвіду і досягнень педагогічної науки; розробка шляхів впровадження інновацій; обговорення розділів і тем нових програм та підручників; організація виховної роботи; професійна допомога молодим педагогам; вироблення єдиної позиції викладання професій та предметів.

**Відкриті уроки** – ще одна форма методичної роботи, їх мета – підвищення майстерності всіх викладачів та майстрів виробничого навчання. Основні завдання відкритих уроків: упровадження в практику перспективного педагогічного досвіду й результатів досліджень педагогічної науки, спрямованих на розв'язання завдань, що стоять перед національною освітою.

*«Найдосвідченіший педагог ніколи не повинен спинятися на досягнутому, бо якщо нема руху вперед, то неминуче починається відставання».*

*В.О. Сухомлинський*

Окремим розділом методичної роботи є **робота із молодими педагогами**. Вони потребують найбільшої уваги та професійна й психологічна підтримка в педагогічному колективі. Для молодих викладачів та майстрів виробничого навчання створено *Школу молодого педагога*, де слухачі

поглиблюють знання теоретичного матеріалу, знайомляться з методичними прийомами на уроці, оволодівають методами педагогічного дослідження, проводять ділові та рольові ігри. Наставництво, взаємовідвідування уроків також сприяють «входженню» молодого педагога в професію, створюють оптимальні умови, щоб період адаптації на початкових стадіях педагогічної діяльності був найменше хворобливим.

Одним із завдань науково-методичної роботи в закладі є підвищення професійної майстерності педагогічних працівників. Як організувати науково-методичну роботу, щоб вона не була формальною, заангажованою? Як створити найкращі умови для розкриття можливостей, професійних інтересів і здібностей кожного педагога? Як зробити спілкування колег ефективним, в спільну роботу педагогів продуктивною?

Ефективне використання нетрадиційних форм методичної роботи, що мають інноваційний характер, сприяє активізації практичної діяльності педагогів і робить науково-методичну роботу динамічною та активно-творчою.

**Ділові ігри** – нетрадиційна форма організації методичної роботи, яка дає можливість активізувати творчу ініціативу викладача, забезпечити високий рівень засвоєння теоретичних знань і професійних умінь, навчає професійної діяльності шляхом її моделювання, близького до реальних умов, з обов'язковим динамічним розвитком ситуації, задачі чи проблеми, що розв'язуються в чіткій відповідальності до характеру рішень та дій її учасників.

Процес організації і проведення ділової гри можна умовно поділити на чотири етапи:

- *Перший етап* – ознайомлення з особливостями гри, а також із загальними вимогами до організації її проведення.
- *Другий етап* – конструювання гри. Потрібно визначити мету, назву і зміст гри (педагогічну проблему, яку будуть розв'язувати гравці), обсяг теоретичної інформації і практичних умінь, які потрібно засвоїти, розробити сценарій гри; загальні її правила, а також інструкції для гравців і керівника гри.

- *Третій етап* – організаційна підготовка і проведення. Педагог, який організовує гру, роз'яснює учасникам її дидактичний сенс, знайомить їх із загальною програмою і правилами, ставить перед гравцями конкретні завдання, які повинні бути реалізовані. Педагоги, які не беруть безпосередньої участі в грі, призначаються експертами, дістають завдання спостерігати, аналізувати і оцінювати як дотримуються гравці нормативних вимог і імпровізують. Визначається також час, місце, умови і тривалість гри. Для її проведення доцільно створити умови, наближені до реалій освітянського життя.

- *Четвертий (останній) етап* – підбиття підсумків гри, докладний аналіз і оцінка її ролі в системі підвищення методичної і фахової підготовки педагогічних працівників.

**Акваріум** – ділова гра, при проведенні якої необхідно дотримуватися такого плану:

- сформувати групу з найкомпетентніших із розглядуваної проблеми педагогічних працівників;
- члени групи це – «риби», їх завдання – висловити по чергову свою думку з приводу даного питання та ефективних шляхів його вирішення. Для кожного виступу пропонується 2-3 хвилини (в залежності від складності проблеми можуть бути 2-3 кола).
- усі інші педагогічні працівники слідкують за ходом обговорення проблеми в «акваріумі», записують незрозуміле, сумнівне, продумують запитання «рибам» і зміст своїх власних пропозицій щодо вирішення даного питання, які вони висловлюють після закінчення обговорення проблеми «рибами»;
- експертна група узагальнює висловлені пропозиції і виробляє певне рішення.

*Наприклад, гра на тему: «Формування психологічної культури викладача, який працює в режимі інноваційних технологій»*

**Дискусія** – це дослідження, колективне обговорення якого-небудь спірного питання з метою правильного його розв'язання.



Правила роботи: бути активними учасниками; думку кожного слід уважно вислухати; висловлюватися тільки на тему; висловлюватися стисло, по черзі.

Питання для дискусії необхідно формулювати так, щоб вони викликали у слухачів зацікавленість, прагнення висловити свою думку, переконати в ній опонентів, поділитися власним досвідом, запропонувати програму дій. Наприклад, «Дистанційне навчання: за і проти»

Дискусія є доцільною й ефективною тоді, коли вона виникає на базі знань учасників із теми, що розглядається. Дуже важливо залучити учасників дискусії у живий, творчий обмін думками. З цією метою слід вибрати для обговорення який-небудь цікавий факт (випадок, подію, ситуацію), що стимулює увагу, примушує замислитися, посперечатися.

**Колективні презентації** – форма представлення матеріалу, коли кілька (троє або більше) осіб разом (по черзі) повідомляють інформацію аудиторії згідно з вказівками ведучого, який регулює черговість виступів; кожний, хто презентує, робить доповідь певної тривалості (зазвичай до 15-20 хв.). Як правило, кожне повідомлення присвячене якомусь одному з кількох аспектів (вимірів, поглядів) однієї теми; наприкінці колективних презентацій передбачається запитання аудиторії кожному доповідачеві.

**Методична естафета** – форма методичної роботи, яка складається з декількох етапів і сприяє впровадженню передового педагогічного досвіду.

Перший етап – «Стоп-кадр» (фрагменти уроку), на якому викладач демонструє нестандартні прийоми, методи, засоби навчання.

Другий етап – «Калейдоскоп нестандартних уроків», у ході якого аналізуються творчі знахідки педагогів.

Третій етап – «Трибуна вільних думок»: викладачі захищають моделі уроків і беруть участь у диспуті «Джерела педагогічної творчості».

*Наприклад, методична естафета · «Створення умов для розвитку якісної освіти та функціонування інформаційно-освітнього середовища навчального закладу»*

**Майстер-клас** – це одна із форм передачі педагогічного досвіду шляхом прямого і коментованого показу методів і прийомів роботи педагога-майстра. Майстер-клас є разовою формою роботи.

Мета: підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів, популяризація інноваційних ідей, технологій, знахідок педагогічних працівників, розповсюдження і впровадження інноваційного педагогічного досвіду в практичну діяльність педагогів-послідовників.

Педагог-майстер презентує власну систему роботи чи її окремі елементи, здійснює прямий коментований показ у дії методів і прийомів через навчальне заняття з колегами.

**Методичні посиденьки** – форма роботи, яка сприяє створенню сприятливого психологічного клімату даної групи слухачів, а також виробленню правильного розуміння певної педагогічної проблеми. Голова методичної комісії планує «методичні посиденьки», бачить доцільність у всій системі методичної роботи, передбачає вихід на кінцевий результат. Для обговорення на «методичних посиденьках» пропонують питання, суттєві для розв'язання якихось вузлових завдань навчально-виховного процесу. Тему оголошують слухачам заздалегідь, до обговорення вони не готуються. Майстерність керівника «методичних посиденьок» виявляється в тому, що він у невимушеній обстановці викликає слухачів на відверту розмову щодо питання, яке обговорюється, і підводить їх до певних підсумків. Обговорення найчастіше відбувається за чашкою чаю.

*Наприклад: «Новий час потребує нових підходів. Тому ми й говоримо сьогодні про використання нових технологій, нестандартних підходів у навчанні. Але іноді нове й незрозуміле лякає та відштовхує, його хочеться обійти стороною. Перед тим, як ми наблизимося до проблеми впровадження*

*інноваційних технологій в освіті, прошу дати відповідь на таке запитання: що є для вчителя перешкодою в розробці та впровадженні інновацій?»*

**Педагогічна виставка** (постійно діюча) – це одна з форм пропаганди та впровадження передового педагогічного досвіду у навчальну практику. Її завдання – показ досягнень педагогічного колективу навчального закладу у справі пропаганди нових зразків навчально-виховної роботи та науково-методичної діяльності педагогів, поширення передового педагогічного досвіду.

На педагогічних виставках можуть експонуватися:

- досягнення педагогічного колективу;
- пропаганда найефективніших методів навчання та виховання;
- система роботи найкращих педагогів навчального закладу;
- інноваційні педагогічні та виробничі технології.

На виставці можуть бути презентовані різні документальні та ілюстративні матеріали: тематичне планування роботи методичних комісій, методичних об'єднань, методичної ради, матеріали науково-практичних конференцій і педагогічних читань, стіннівки тощо.

**Творчі групи** – група педагогів-одномисльців, які поглиблено вивчають запропоновану педагогічною наукою проблему, сутність і технологію того чи іншого досвіду, а також забезпечують його творче застосування. Робота творчої групи спрямована на колективну розробку актуальної проблеми (методичної теми), яка забезпечує варіативними методичними засобами те чи інше коло питань освітньої системи. Творчі групи за характером діяльності можуть бути мобільними або динамічними.

**Мобільні** – група педагогів-одномисльців, здатних швидко орієнтуватися в ситуації, знаходити потрібні форми діяльності.

**Динамічні** – група педагогів-одномисльців, здатних розглядати певну проблему з різних точок зору і виробляти рішення.

*У ДНЗ «Регіональний Центр» працює творча група над проблемою професійного розвитку кар'єри та бізнесу молодого покоління.*

**Школа професійної майстерності** планує постійне зростання педагогів і об'єднує їх навколо актуальних проблем творчого зростання. В рамках закладу розглядаються найскладніші питання розвитку професійно-технічної освіти, засвоюються та створюються нові технології навчання і виховання в умовах ПТНЗ.

Школа професійної майстерності може також створюватись окремо для педагогів, які мають утруднення у реалізації своїх творчих планів. Алгоритм її діяльності: аналіз утруднень – виокремлення і постановка проблеми.

*Наприклад, виконати завдання . «Напиши оголошення»*

*Ведучий пропонує командам однакові бланки оголошень. Члени команд складають оголошення на тему «В ДНЗ є вакансія викладача. Кваліфікаційні вимоги:...», оформлюють його й роблять презентацію. Ведучий узагальнює відповіді команд, називає схожі та відмінні кваліфікаційні вимоги.*

**Тренінг** – ефективна форма опанування знаннями, інструмент для формування вмінь і навичок, збагачення досвіду.

*Завдання. Створення індивідуальних освітніх маршрутів «Сходи до вдосконалення»*

*Кожен учасник команди отримує аркуш зі «Сходами до вдосконалення». Кожна сходинка - це крок до досконалості. Потрібно зобразити себе на тій сходинці, де кожен себе уявляє відповідно до своїх професійних досягнень. На нижніх сходинках потрібно означити словами вже досягнуте, а на верхніх - те, чого прагнете досягнути. Учасники команд презентують свої аркуші*

**Творча галерея** — розгорнута тематична виставкова експозиція, яка поєднує у собі творчі наробки педагогів, книги, статті, картини, малюнки

вироби декоративно-ужиткового мистецтва тощо. Презентує результати творчої діяльності педагогів різного фаху.

**Педагогічний клуб** – інноваційна, самокерована і саморегульована організація педагогічного спілкування. Спрямована на об'єднання викладачів із спільними громадськими, професійними та особистими інтересами. Передбачає розширення педагогічного і загальнокультурного кругозору, формування навичок комунікативної культури.

**Тема** «Засоби формування професійної компетентності молодих спеціалістів у ДНЗ»

*. Вправа сиквейн «5 рядків за правилами».*

*1 рядок – це назва теми.*

*2 рядок – це визначення теми з двох прикметників або дієприкметник.*

*3 рядок – це три дієслова, які вказують дію в межах теми.*

*4 рядок – фраза з чотирьох слів, яка показує відношення автора до теми.*

*5 рядок – завершення теми, синонім першого слова, який виражений будь-якою частиною мови.*

*Слова для вправи: навчання, освіта, викладач, компетентність.*

### **Притча**

Якось увечері зібралися разом музичні інструменти: скрипка, саксофон, труба, сопілка й контрабас. І виникла між ними суперечка – хто краще за всіх грає. Кожний інструмент почав виводити свою мелодію, показувати свою майстерність. Але виходила не музика, а жахливі звуки. І чим більше старалися кожен з них, тим не зрозумілішою й потворнішою виходила мелодія. Але з'явилася людина й одним помахом руки зупинила ці звуки, сказавши: «Друзі, мелодія – це одне ціле. Нехай кожний прислухається до іншого, й ви побачите, що вийде». Людина знову змахнула рукою. І спочатку несміливо, а потім усе краще залунала мелодія, в якій було чути смуток скрипки, ліричність саксофона, оптимізм труби, ніжність сопілки і величність контрабаса.

Інструменти грали, із замилюванням стежили за чарівними помахами рук людини. А мелодія все звучала і зазвучала, поєднуючи виконавців і слухачів в єдине ціле. Як важливо, щоб оркестром хтось диригував. Досягнення гармонії можливе лише тоді, коли всі об'єднані однією метою й спрямовані єдиною волею в єдиному пориві.

Такими майстрами є ми, методисти, а інструментами - наші викладачі. Ми з вами - викладачі нового століття і всі працюємо, щоб навчання стало радістю і задоволенням кожної дитини, щоб життя досягло гармонії

Методист – це не просто гвинтик великої системи будь-якого закладу, це ключик, який забезпечує безперебійну роботу всієї системи.